

**ДОКЛАД ЗА РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ ОСЪЩЕСТВЕНИЯ
ПОСЛЕДВАЩ КОНТРОЛ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА
ПРЕПОРЪКИТЕ**

по Одитен доклад № 0300200920 за извършен одит на изпълнението „Ефективно и прозрачно използване на публичните средства за преодоляване на последствията от пандемията COVID-19 - икономически мерки за микро-, малки и средни предприятия“ за периода от 01.02.2020 г. до 31.03.2021 г.

ВЪВЕДЕНИЕ

На основание чл. 50, ал. 1 от Закона за Сметната палата, в изпълнение на т. 8 от Решение № 090 на Сметната палата от 06.04.2023 г. на Сметната палата и Заповед № ПК-03-02-009 от 30.09.2024 г. на заместник-председателя на Сметната палата е възложено на извършването на последващ контрол за изпълнение на препоръките по одитен доклад № 0300200920 за извършен одит на изпълнението „Ефективно и прозрачно използване на публичните средства за преодоляване на последствията от пандемията COVID-19 - икономически мерки за микро-, малки и средни предприятия“ за периода от 01.02.2020 г. до 31.03.2021 г.

На основание чл. 49, ал. 1 от Закона за Сметната палата (ЗСП), на министрите на иновациите и растежа и икономиката и индустрията е изпратен окончателния одитен доклад, съдържащ общо 7 (седем) препоръки и 4 (четири) подпрепоръки, от които 6 (шест) препоръки и 4 (четири) подпрепоръки са адресирани към министъра на иновациите и растежа и 1 (една) препоръка - към министъра на икономиката и индустрията.

В съответствие с изискванията на чл. 50., ал. 2 от ЗСП, в срок до 31.12.2023 г. министърът на иновациите и растежа и министърът на икономиката и индустрията е следвало да предприемат мерки за изпълнение на препоръките и да уведомят писмено за това председателя на Сметната палата. В рамките на определения в одитния доклад срок не е получена писмена информация за предприетите мерки и действия за изпълнение на дадените препоръки нито от министъра на иновациите и растежа, нито от министъра на икономиката и индустрията.

При осъществения последващ контрол за изпълнение на препоръките, министърът на иновациите и растежа с писмо, изх. 92-00-295-4 от 08.10.2024 г., представя информация и документи за предприетите действия за изпълнението на дадените от Сметната палата препоръки.¹ С писмо, изх. № 92-00-784 от 04.10.2024 г., е получена информация и от министъра на икономиката и индустрията.²

Настоящата проверка за изпълнението на дадените от Сметната палата препоръки има за цел да установи съответствието между дадените препоръки в одитния доклад по чл. 48, ал. 1 от Закона за Сметната палата, получената информация от одитирания обект и предприетите мерки и извършени действия за изпълнението на препоръките.

РЕЗУЛТАТИ:

I. При осъществения последващ контрол за изпълнението на препоръките към министъра на иновациите и растежа е установено:

По Препоръка 1. *С цел адекватното и ефективно управление на рисковете, свързани с управлението на финансовите инструменти по оперативна програма „Иновации и конкурентоспособност“ 2014-2020, възложени за изпълнение на „Фонд мениджър на финансови инструменти в България“ ЕАД, да се извърши анализ на причините за забавянето при прилагането им, включително на ефективността при осъществяваната координация между управляващия орган на оперативната програма и „Фонд мениджър на финансови инструменти в България“ ЕАД.*

Препоръката е дадена във връзка с констатация по Част „Констатации и оценки“, Раздел II, т.2.4. от одитния доклад предвид установеното забавяне в крайните резултати от подпомагането с финансови инструменти чрез „Фонд мениджър на финансови инструменти в България“ (ФМФИБ) ЕАД, като към 31.03.2021 г. размерът на издадените гаранции за загуби по предоставяния финансов инструмент „Портфейлни гаранции с таван на загубите“ е бил 6 на сто от договорения с банките гаранционен лимит, а изплатените за периода

¹ Одитно доказателство № 1

² Одитно доказателство № 2

01.02.2020 - 31.03.2021 г. средства на микро-, малки и средни предприятия са само 15 на сто от общия размер на договорените средства с финансовите посредници, което предполага неефективно използване на насочения за подпомагане ресурс, изпълняван чрез финансови инструменти от ФМФИБ ЕАД.³

При проверката на изпълнението на препоръката е установено, че от Управляващия орган на Оперативна програма „Иновации и конкурентоспособност” (ОПИК) 2014-2020 не е извършен целенасочен анализ на причините за забавянето при прилагането им, включително на ефективността при осъществяваната координация между управляващия орган на оперативната програма и ФМФИБ ЕАД.⁴

Причините за забавянето при прилагането на финансовите инструменти, в т.ч. слабостите и предизвикателствата, са представени в различни документи, изготвени от ФМФИБ ЕАД, в сътрудничество с Управляващия орган на програмата, както следва:

- Актуализирана „Предварителната оценка и стратегия за ефективно прилагане на финансовите инструменти по ОПИК 2014–2020 г.“ Преглед на пазарната ситуация и необходимостта от подкрепа чрез финансовите инструменти като мярка за противодействие на последствията от пандемията COVID-19 от Управляващия орган на ОПИК 2014–2020 г. в сътрудничество с ФМФИБ⁵;

- Извършен анализ в „Предварителната оценка за прилагане на финансови инструменти по Програма за конкурентоспособност и иновации в предприятията (ПКИП) за следващия програмен период 2021-2027 г. и за прилагане на финансови инструменти по Програма за научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация (ПНИИДИТ) 2021-2027 г.“⁶.

В отговор относно изпълнението на дадената препоръка, от Министерството на иновациите и растежа се посочва, че предварителната оценка е разработена под контрола на Управляващия орган на Програма „Конкурентоспособност и иновации в предприятията” (ПКИП) 2021-2027 и на Програма Научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация (ПНИИДИТ) 2021-2027 в процеса на подготовка на решение за предоставяне на принос чрез финансови инструменти, които да допринасят за постигане на специфичните цели по програмите (в съответствие с разпоредбите на чл. 58 от Регламент (ЕС) 2021/1060), и одобрена от ръководителя на Управляващия орган през м. октомври 2022 г. В Раздел IV от предварителната оценка са отразени инвестиционните потребности, като е извършен анализ на търсенето и предлагането на финансови инструменти, а в раздел V са отразени научените уроци и добрите практики от прилагането на финансови инструменти в България през програмен период 2014-2020 г., и на средата на изпълнение на финансови инструменти. В резюме е представен опита, извлечен по отношение прилагането на финансовите инструменти по ОПИК 2014-2020 на база на предизвикателства, и взети решения.⁷

- „Инвестиционна стратегия Холдингов фонд за финансови инструменти по ПКИП 2021-2027 г.“, изготвена в съответствие с одобрената „Предварителна оценка за прилагане на финансови инструменти по ПКИП 2021-2027 г.“, където в резюме са анализирани причините за забавяне при прилагането на финансови инструменти през програмен период 2014-2020 г., извлечения опит и решенията, които следва да бъдат взети.⁸

Ефективността при осъществяваната координация между Управляващия орган на оперативната програма и ФМФИБ ЕАД не е била обект на анализ.⁹

Препоръка 1 е частично изпълнена.

³ Раздел II, т. 2.4. от одитния доклад № 0300200920

⁴ Одитно доказателство № 1, 1.1

⁵ Одитно доказателство № 1, 1.2

⁶ Одитно доказателство № 1, 1.2.

⁷ Одитно доказателство № 1, 1.2.

⁸ Одитно доказателство № 1, 1.2.

⁹ Одитно доказателство № 1, 1.1.

По Препоръка 2. *За подобряване публичността и прозрачността от резултатите от дейността на „Фонд мениджър на финансови инструменти в България“ ЕАД, да се предприемат действия, включително да се въведат контролни процедури с които да се осигури регулярно актуализиране на електронната страница на дружеството.*

Препоръката е дадена във връзка с констатацията по Част „Констатации и оценки“, Раздел II, т.2.2. от одитния доклад предвид установеното при одита е, че финансовите посредници, изпълняващи финансови инструменти не осигуряват в достатъчна степен публичност на електронните страници, като по този начин не насърчават търсенето на предлаганите финансови инструменти и ограничават възможностите на бенефициентите за използване на предоставената подкрепа от национални средства и европейските фондове. Липсват правила и процедури за своевременно актуализиране на електронната страница на дружеството, което да гарантира актуалност на информацията.¹⁰

В изпълнение на препоръката, от Управляващия орган на ОПИК 2014-2020/ПКИП 2021-2027 са представени актуализирани длъжностни характеристики на експертни длъжностни лица във ФМФИБ ЕАД във връзка с изпълнение на функции и отговорности за контрол на съдържанието и актуализацията на интернет страницата на дружеството от звено „Корпоративни комуникации и стратегически партньорства“ (ККСП).¹¹

Впоследствие с цел повишаване на ефективността на дейностите в областта на връзките с обществеността, през м. април 2024 г. ФМФИБ ЕАД извършва изменение в организационната структура, като закрива отговорното до този момент звено ККСП и сключва договори с двама външни изпълнители за предоставяне на следните услуги¹²:

- изпълнение на дейности по поддръжка на уеб сайт на ФМФИБ ЕАД, достъпен на адрес <https://www.fmfib.bg/>, в т.ч. актуализация на платформата; отстраняване на технически неизправности; базови промени в съществуващите функционалности и дизайн на сайта; изграждане на нови функционалности в рамките на договорените работни часове; консултации за администриране на уеб сайта, като всеки месец изпълнителят ще отчита извършените дейности за поддръжка на уебсайта, чрез приемо-предавателен протокол, подписан и от двете страни;

- предоставяне на услуги в областта на корпоративните комуникации във връзка с организиране и медийно отразяване на събития, поддръжане на социални медии, изготвяне на медийно съдържание, медиен мониторинг и кризисни комуникации на ФМФИБ ЕАД.

По време на изпълнението на последващия контрол на препоръките, от ФМФИБ ЕАД, със заповед № 3-40 от 30.10.2024 г., е определена работна група от шест служители, с функции за извършване на периодичен преглед, най-малко веднъж месечно, на съдържанието на интернет страницата на ФМФИБ в секциите, свързани със структуриране и изпълнение на финансови инструменти, нормативна уредба, информация относно дейността и структурата на ФМФИБ, с цел установяване актуалността на публикуваната информация и съдържание и преценка относно наличието или липсата на необходимост от актуализация на същите, както и за актуалност на информацията относно приложимата нормативна уредба, относима към дейността на ФМФИБ като Мениджър на Холдингов фонд.¹³

При извършената проверка на интернет страницата на ФМФИБ ЕАД е установено, че към момента на извършване на последващия контрол е публикувана актуална информация за програмен период 2021–2027 г., например във връзка със стартиране на процедура за избор на финансови посредници за управление на Фондове за градско развитие през програмен период 2021-2027¹⁴, стартиране на процеса за пазарни

¹⁰ Раздел II, т. 2.2. от одитния доклад № 0300200920

¹¹ Одитно доказателство № 1, 1.3.

¹² Одитно доказателство № 1, 1.3.

¹³ Одитно доказателство № 1, 1.3.

¹⁴ <https://www.fmfib.bg/bg/news/318-fond-na-fondovete-obyavyava-protsedura-za-izbor-na-finansovi-posrednitsi-za-upravlenie-na-fondove-za-gradsko-razvitiye-prez-programen-period-20212027>

консултации за Финансов инструмент за дялово и квази-дялово финансиране „Фонд за стартиращи предприятия на студенти и докторанти“¹⁵ и друга информация.¹⁶

Препоръка 2 е изпълнена.

По препоръка 3. *С цел осигуряване на условия за ефективен мониторинг и контрол от страна на управляващия орган на Оперативна програма „Иновации и конкурентоспособност“ 2014- 2020, да се въведат детайлизирани правила и процедури за извършването на проверки във връзка с предоставянето на безвъзмездна финансова помощ от конкретните бенефициенти на крайните получатели по изпълняваните от тях схеми за подпомагане.*¹⁷

Препоръката е дадена във връзка с констатацията по Част „Констатации и оценки“, Раздел I, т. 2.1.3.4.5. от одитния доклад, че в Наръчника на ОПИК 2014-2020 (глава 7) не са изрично уредени изискванията относно осъществяването на мониторинг и контрол, както и извършването на проверки във връзка с предоставянето на БФП от конкретните бенефициенти на крайните получатели по схемите/процедурите за подпомагане. В одитния доклад е акцентирано, че липсата на правила и процедури за обема, обхвата и начина на извършване на проверки от Управляващия орган на ОПИК 2014-2020 по схемите/процедурите, изпълнявани от конкретните бенефициенти, поставя под риск реализирането на дейностите за подбор и оценка на проектите и договорирането на финансовия ресурс към крайните получатели на средствата, което може да доведе до неефективно и неефикасно разходване на средствата.¹⁸

При проверката на изпълнението на препоръката е установено, че с измененията на Наръчника на ОПИК 2014-2020, Вариант 14, Глава 7, утвърден със Заповед № РД-02-16-1490/22.08.2023 г. (Приложение 1) изрично са уредени изискванията относно осъществяването на мониторинг и контрол, както и извършването на проверки във връзка с предоставянето на БФП от конкретните бенефициенти на крайните получатели по схемите/ процедурите за подпомагане. В изискванията се посочва, че когато в документацията за провеждане на конкретната процедура не е предвидено друго и в подадените от директните бенефициенти междинни/финални отчети са включени разходи, свързани с голям брой статистически единици (крайни получатели), верификацията на отчета от Управляващия орган на ОПИК 2014-2020 може да се извърши въз основа на извадка (подобен подход е допустим при описаните обстоятелства съгласно т. 1.7. от Ръководството за държавите членки относно проверките на управлението (EGESIF_14-0012_02 final)). В тези случаи за формиране на извадката може да бъдат приложени, както статистически, така и нестатистически методи.¹⁹

Промените в наръчника уреждат случаите, когато е необходимо да се прилага нестатистическа извадка и какъв процент от статистическите единици (крайните получатели), включени в искането за плащане и относимите за тях разходи, да бъдат обхванати. Верификацията на попадналите в извадката единици следва да се извършва по отношение на *допустимостта на крайните получатели и допустимостта на относимите за тях дейности и разходи.*²⁰

При преглед на Наръчника на ПКИП за програмен период 2021-2027 (актуален към 28.10.2024 г. вариант 3, одобрен със Заповед № РД-02-16-582 от 28.06.2024)²¹, беше констатирано, че посочените изменения (с Вариант 14 на Наръчника на ОПИК 2014-2020, Глава 7), свързани с извършването на проверки относно предоставянето на безвъзмездна

¹⁵ <https://www.fmfb.bg/bg/news/315-fond-na-fondovete-startira-pazarni-konsultatsii-za-finansov-instrument-za-dyalovo-i-kvazidyalovo-finansirane-%E2%80%9Efond-za-startirashti-predpriyatiya-na-studenti-i-doktoranti%E2%80%9C>

¹⁶ Одитно доказателство № 1, 1.1. писмо вх. № 04-12-14#2 от 04.10.2024 г., отговор по т. 2 и РД-ПК-04

¹⁷ Част „Констатации и оценки“, Раздел I, т. 2.1.3.4.5. от одитния доклад

¹⁸ Част „Констатации и оценки“, Раздел I, т. 2.1.3.4.5. от одитния доклад

¹⁹ Одитно доказателство № 1, 1.4.

²⁰ Одитно доказателство № 1, 1.4.

²¹ Одитно доказателство № 1, 1.4.

финансова помощ от конкретни бенефициенти на крайните получатели по схемите/процедурите за подпомагане, не са включени. Това показва, че от Управляващия орган на ОПИК 2014-2020, който е отговорен и за изпълнението на ПКП 2021-2027, не са предприети всички действия за въвеждане на допълнителни контролни процедури в наръчните на двете програми, за чието управление е отговорен и съответно при управлението на средствата от ЕС за периода 2021-2027 не са осигурени достатъчни условия за прилагане на „научените уроци“ от предходния програмен период.²²

Препоръка 3 е изпълнена частично.

По препоръка 4. *Да се предприемат мерки и действия за въвеждането на допълнителни контролни дейности, с които да се гарантира спазването и правилното прилагане на предвидените в Закона за управление на средствата от европейските фондове при споделено управление изисквания, свързани с предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по процедури чрез подбор на проекти за²³:*

4.1. *Намаляване риска от неправилна демаркация при подпомагането и/или изплащането на средства за недопустими разходи по оперативната програма, съобразно спецификата на съответната операция, в Условието за кандидатстване, еднозначно и изчерпателно да се посочват допустимите и/или недопустими за финансиране дейности със съответния код за икономическа дейност съгласно утвърдената за прилагане класификация;*

Подпрепоръката е дадена във връзка с Част „Констатации и оценки“, Раздел I, т. 2.1.3.1. на одитния доклад предвид, че в условията за кандидатстване по процедурите за подбор BG16RFOP002-2.073 „Подкрепа за микро- и малки предприятия за преодоляване на икономическите последствия от пандемията COVID-19“ и BG16RFOP002-2.077 „Подкрепа за средни предприятия за преодоляване на икономическите последствия от пандемията COVID-19“, изпълнявани от Управляващия орган на ОПИК 2014-2020, които са с широк обхват на получателите на подкрепа и са финансирани със средства на Европейския фонд за регионално развитие, не са посочени изчерпателно икономическите дейности, недопустими за финансиране. В документите по процедурите за предоставяне на безвъзмездна помощ, включени в одитната извадка, е пропуснато посочването като недопустими за финансиране на дейностите, свързани с производството, обработката и продажбата на тютюн и тютюневи изделия, в несъответствие с посоченото в чл. 3, ал. 3 на Регламент (ЕС) № 1301/2013. В условията за кандидатстване, в критериите и методологията за оценка на допустимостта на проектните предложения и по двете посочени процедури, не са предвидени контролни дейности за проверка на спазването на това изискване. В резултат са създадени условия за подаване на проектни предложения от недопустими кандидати и съответно за незаконосъобразно разходване на средствата.²⁴

Проверката за изпълнение на подпрепоръката показва, че констатираните слабости при извършения одит относно неизчерпателното описание на недопустимите дейности в одобрените условия за кандидатстване по процедурата са взети предвид от Управляващия орган ОПИК 2014-2020, при изготвяне на документацията по процедура BG16RFOP002-6.002 „Възстановяване на МСП чрез подобряване на енергийната ефективност“²⁵. В условията за кандидатстване по процедурата, която е единствената процедура при опростени правила, обявена след периода на обхват на одита, детайлно са изброени недопустимите дейности по Класификация на икономическите дейности (КИД-2008) на НСИ за основна икономическа дейност, за които кандидатите не могат да получават подпомагане, както и дейностите, които носят риск от припокриване на интервенциите между ОПИК 2014-2020 и Програмата за развитие на селските райони (ПРСР) 2014-2020.

²² Одитно доказателство № 1, 1.4.

²³ Част „Констатации и оценки“, Раздел I, т. 2.1.3.1. и Раздел II, т. 1.4.6.9, т. 1.4.6.10.; 1.4.6.12. от одитния доклад

²⁴ Част „Констатации и оценки“, Раздел I, т. 2.1.3.1. на одитния доклад

²⁵ <https://opic.bg/procedure/bg16rfop002-6002-vzstanovyavane-na-msp-chrez-podobryavane-na-energiynata-efektivnost>

Посочено е, че в процедурата не могат да участват и да получат безвъзмездна финансова помощ предприятия, осъществяващи основна икономическа дейност, свързана с производството, обработката и продажбата на тютюн и тютюневи изделия съгласно чл. 3, ал. 3 на Регламент (ЕС) № 1301/2013. Предвид, че опростените правила въвеждат съкратени срокове за подаване на проектно предложение; опростен формуляр за кандидатстване; един етап на оценка на проектите предложения и кратки срокове за одобрение и получаване на помощта, въвеждането на изчерпателно описание на допустими и недопустими дейности е предпоставка за подаване на проектни предложения само от допустими кандидати, както и за постигане на целите за своевременно предоставяне на помощта.²⁶

В допълнение, при процедурата чрез подбор на проектни предложения *BG16RFPR001-1.004 „Подкрепа за семейните предприятия, предприятията от творческите индустрии и занаятите” по ПКПП 2021-2027*²⁷ в условията за кандидатстване също ясно са посочени допустимите и недопустимите за финансиране кандидати и дейности, включително чрез посочване на съответния код за икономическа дейност съгласно утвърдената за прилагане КИД-2008 на НСИ, както и за недопустимите за финансиране по Европейски фонд за регионално развитие (ЕФРР) дейности за производство, преработка и продажба на тютюн и тютюневи изделия.²⁸

Подпрепоръка 4.1 е изпълнена.

4.2. За осигуряване на максимална яснота, прозрачност и защита на правата на потенциалните кандидати, в Условията за кандидатстване по процедури за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ чрез подбор на проекти, изпълнявани по опростени правила, еднозначно да се определя реда за комуникиране, възразяване и обжалване на документите и актовете, издавани от управляващия орган и оценителната комисия на различните етапи от администриране на подпомагането;

Подпрепоръката е дадена във връзка с Част „Констатации и оценки“, Раздел II, т. 1.5 от одитния доклад, че не във всички Условия за кандидатстване по процедурите и схемите за предоставяне на БФП по ОПИК 2014-2020 за подпомагане на МСП за преодоляване на последиците от пандемията са определени ясно реда и начина за комуникиране, възразяване и обжалване на документите и актовете, издавани от Управляващия орган и оценителната комисия на различните етапи от администриране на подпомагането. В одитния доклад е констатирано, че това създава риск отхвърлените кандидати да не могат да защитят правата си по предвидения законов ред поради недостатъчна информираност за възможностите за реакция, включително за своевременно обжалване на отказите за предоставяне с безвъзмездна финансова помощ по програмата, както и при неизпълнение на задълженията на Управляващия орган за своевременно уведомяване.²⁹

При изпълнението на одита е установено, че отхвърлени бенефициенти по процедура *BG16RFOP002-2.073* са следвали реда по чл. 34, ал. 3 от Закона за управление на средствата от европейските фондове при споделено управление (ЗУСЕСИФСУ), като са подавали жалби до ръководителя на управляващия орган срещу решенията за отказ от подпомагане в резултат на несъответствие с част от условията за допустимост и/или административно съответствие на кандидатите вместо да оспорят решението за отказ пред съответния районен административен съд. Основните причини, довели до объркване на кандидатите относно приложимия ред за обжалване, са:

- опростената процедура за кандидатстване, при която след извършената проверка за административно съответствие и допустимост, оценителната комисия се произнася не със списък на проектите предложения, които не са допуснати до техническа и финансова

²⁶ Одитно доказателство № 1, 1.1., отговор по т. 4 писмо вх. № 04-22-12#2 от 04.10.2024 от 08.10.2024 г.

²⁷ <https://www.mig.government.bg/programa-konkurentosposobnost-i-inovaczii-v-predpriyatiyata/proceduri-po-pkip/podkrepa-za-semejnite-predpriyatiya-predpriyatiyata-ot-tvorcheskite-industrii-i-zanayatite/>

²⁸ Одитно доказателство № 1, 1.5 допълнителна информация с писмо по ел. поща от 17.10.2024 г.

²⁹ Раздел II, т. 1.5 от одитния доклад

оценка, както е посочено в чл. 34, ал. 1 от ЗУСЕСИФСУ (тъй като оценката е комплексна и се извършва само на един етап), който списък, комисията да публикува на интернет страницата на ОПИК 2014-2020 и в ИСУН 2020, за да може отхвърлените кандидати да възразят писмено пред ръководителя на Управляващия орган по реда на чл. 34, ал. 3 от ЗУСЕСИФСУ, а направо с оценителен доклад, въз основа на който ръководителят на Управляващия орган на ОПИК 2014-2020 с решение определя одобрените и отхвърлени кандидати;

- вида на решенията на Управляващия орган на ОПИК 2014-2020, с които се одобряват и отхвърлят кандидатите за финансиране, които включват в своето съдържание списъците на оценителната комисия за одобрените или отхвърлени кандидати заедно с посочените мотиви за това.³⁰

При останалите процедури за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ, включени в одитната извадка, при които процедурата за оценка на проектните предложения се провежда на две етапа (административно съответствие и техническа и финансова оценка), при одита също бяха установени пропуски в условията за кандидатстване по отношение на начините за комуникиране, възразяване и обжалване, така че да се осигури достатъчна информираност на бенефициентите и прозрачност за изпълняваните в тази връзка от Управляващия орган процедури.³¹

Във връзка с изпълнението на препоръката е извършен преглед на условията за кандидатстване по обявени за подпомагане по ПКПП 2021-2027 процедури, като BG16RFPR001-1.004 „Подкрепа за семейните предприятия, предприятията от творческите индустрии и занаятите“; Процедура чрез подбор на проектни предложения BG16RFPR001-1.003 „Внедряване на иновации в предприятията“, както и на процедурата BG16RFOP002-6.002 „Възстановяване на МСП чрез подобряване на енергийната ефективност“ по ОПИК 2014-2020, проведена по опростени правила. Прегледът отново показва липса на ясно посочен ред за възразяване и обжалване и действия на бенефициента в случаите на отказ от подпомагане.³²

Подпрепоръка 4.2 не е изпълнена.

Препоръка 5. *С цел намаляване на риска за установяване на нередности и евентуалните последствия от неговото възникване, от Управляващия орган на ОПИК 2014-2020 да се предприемат действия за извършване на проверки на сключените договори по процедурите за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ чрез подбор на проекти BG16RFOP002- 2.073 и BG16RFOP002-2.077 и при необходимост за възстановяване на средствата във връзка с установените:*

Подпрепоръка 5.1. *Пропуски и нередности, свързани с одобряване на проекти за предоставяне на БФП на малки и средни предприятия, упражняващи недопустими за финансиране дейности или, предприятия на които изплатената БФП е в размер надвишаващ максималния при кандидатстване по повече от една процедура;*

Подпрепоръката е дадена във връзка с Част „Констатации и оценки“, Раздел II, т. 1.4.5. от одитния доклад, че одобряването на кандидати с основна икономическа дейност, класифицирана с код, включващ дейности, недопустими за финансиране, води до подпомагане на недопустими кандидати и незаконосъобразни разходи по процедурите за подбор на проекти. Финансирането на предприятия с недопустими дейности е неефективно и неефикасно разходване на ресурс за преодоляване на последствията от пандемията COVID-19. Установените случаи на одобрени проекти с недопустим код на икономическа

³⁰ Раздел II, т. 1.5 от одитния доклад

³¹ Раздел II, т. 1.5 от одитния доклад

³² <https://www.mig.government.bg/programa-konkurentosposobnost-i-inovaczii-v-predpriyatiyata/proceduri-po-pkip/podkrepa-za-semejnite-predpriyatiya-predpriyatiyata-ot-tvorcheskite-industrii-i-zanayatite/>; <https://www.mig.government.bg/programa-konkurentosposobnost-i-inovaczii-v-predpriyatiyata/proceduri-po-pkip/bg16rfpr001-1-003-vnedryavane-na-inovaczii-v-predpriyatiyata/>; <https://opic.bg/procedure/bg16rfop002-6002-vzstanovyavane-na-msp-chrez-podobryavane-na-energiynata-efektivnost>

дейност съгласно Регламент (ЕС) № 1303/2013 и Условията за кандидатстване сигнализират за слабости в контролните механизми на Управляващия орган на ОПИК 2014-2020 във връзка с подбора и оценката на проектните предложения. Причините за пропуските в контролите за одобрение на проекти с недопустими дейности са свързани с наличието на значителен брой подадени проектни предложения, обществен натиск и необходимост за бързина и експедитивност при одобряване на проектите и изплащане на подпомагането. Същевременно, независимо от малкият относителен дял на недопустимите проекти спрямо общия брой на одобрените за финансиране проекти по процедурите за подбор, е необходимо предприемане на адекватни действия от страна на Управляващия орган за възстановяване на незаконосъобразно изплатените средства, както и за повишаване на качеството на одобряваната документация по процедурите за подпомагане чрез подбор на проекти. Общият размер на установените при одита недопустими разходи е 8 690 725 лв.³³:

а) По процедура BG16RFOP002-2.073:

- броят на одобрените МСП с основна дейност, свързана с производство, обработка и продажба на тютюн и тютюневи изделия, е 435 с обща стойност на сключените договори за предоставяне на подпомагане за недопустими дейности - 3 786 хил. лв.³⁴

- сключени са общо 48 договора с бенефициенти-предприятия с код за основна дейност по КИД-2008 16.10 „Разкрояване, рендосване и импрегниране на дървен материал“ и 16.29 „Производство на други изделия от дървен материал; производство на изделия от корк, слама и материали за плетене“, които включват дейности, недопустими за финансиране, на обща стойност 424 хил. лв. Със същите кодове за основна дейност по процедурата от подадени 80 проектни предложения, като 32 от тях са отхвърлени.³⁵

- сключени са 12 договора на обща стойност 105 хил. лв. с предприятия, осъществяващи основната дейност, класифицирана с код от 01 „Растениевъдство, животновъдство и лов; спомагателни дейности“ до 03 „Рибно стопанство“; попадащи в обхвата на финансиране по ПРСР 2014-2020 и съответно, недопустими за финансиране по ОПИК 2014-2020. Недопустимите дейности на предприятията са свързани с отглеждане на семена; на зеленчуци, дини и пъпеша; лов; отглеждане на камили, ламы и други подобни животни.³⁶

- сключени са 39 договори с обща стойност 313 хил. лв. с бенефициенти, осъществяващи основна дейност, класифицирана в група с код по КИД-2008 92-00 „Организиране на хазартни игри“, независимо че посоченият сектор не кореспондира с инвестиционните приоритети и дейностите, определени за финансиране от ЕФФР в чл. 5 от Регламент (ЕС) № 1301/2013, включително изброени и в ПМС № 189 от 28.07.2016 г. предприятията са подпомогнати с БФП по оперативната програма.³⁷

При извършване на настоящия последващ контрол за изпълнение на препоръките се установи, че:

- По процедура BG16RFOP002-2.073, от Управляващия орган на ОПИК 2014-2020 са констатирани общо 444 броя предприятия с код на основна икономическа дейност за 2019 г. - 46 и 47 по КИД-2008 на НСИ, съгласно които е възможно, бенефициентът да извършва като част от дейността си и търговия с тютюн/тютюневи изделия.³⁸ По информация на Управляващия орган, към всички тези бенефициенти, през раздел Кореспонденция в ИСУН 2020, е изпратено запитване за дейността. На база получените разяснения от кореспонденцията и документи са установени 26 бенефициента, за които е налице несъответствие на сключените административни договори за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по процедура BG16RFOP002-2.073, с чл. 3, ал. 3, буква в) от Регламент (ЕС) № 1301/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 17 декември 2013 г., за

³³ Част „Констатации и оценки“, Раздел II, т. 1.4.5. от одитния доклад

³⁴ Раздел II, т. 1.4.5.5, буква а) от одитния доклад

³⁵ Раздел II, т. 1.4.5.6, буква а) от одитния доклад

³⁶ Приложение № 12 от одитния доклад

³⁷ Приложение № 13 от одитния доклад

³⁸ Одитно доказателство № 1, т. 1.1.

недопускане на финансиране на дейности свързани с производство, обработка и продажба на тютюн и тютюневи изделия.³⁹

- В рамките на извършваните контролни процедури на етапа на верификация на разходите, въз основа на утвърдените Вътрешни правила за проверка на отчетните документи и допустимостта на разходите по процедура *BG16RFOP002-2.073*, от Управляващия орган са извършени проверки на място на искания за плащане на извадков принцип на договорите на 5 бенефициента (с КИД-2008 за основна икономическа дейност 74 „Други професионални дейности“ и 55 „Хотелиерство“) при общо 21 334 искания за плащане.⁴⁰ Посочените в одитния доклад 7 одобрени бенефициенти-предприятия с кодове за основна дейност по КИД-2008, които включват и недопустими за финансиране дейности (16.10 „Разкрояване, рендосване и импрегниране на дървен материал“ и 16.29 „Производство на други изделия от дървен материал; производство на изделия от корк, слама и материали за плетене“), както и бенефициенти с недопустими за подпомагане по ЕФРР дейност, свързана с производство, обработка и продажба на тютюн и тютюневи изделия⁴¹, не са включени в обхвата на извадката за проверки на място.⁴²

Към момента на настоящата проверка, по процедура *BG16RFOP002-2.073* са прекратени 119 договори с бенефициенти с общ размер на отпуснатото подпомагане 918 730,34 лв.⁴³, от които са възстановени (доброволно и принудително събрани от НАП) средства в размер на 340 519,07 лв.⁴⁴

- При извършените от ИА ОСЕС проверки за потвърждаване допустимостта на категорията на предприятията-бенефициенти по процедура *BG16RFOP002-2.073*, общо по процедурата е предложено да се наложи финансова корекция чрез пропорционален метод с размер на фиксираната от 1,49% грешка спрямо засегнатите по процедурата разходи за плащанията през 2021 г. и 2022 г., която възлиза общо на 2 833 326,37 лв. за сертифицираните разходи, включени в докладите за осма и девета счетоводни година.⁴⁵ Предложението е прието от Управляващия орган, тъй като наложената пропорционална финансова корекция е по-малка по стойност от установените при одита на Сметната палата нередовности по процедура *BG16RFOP002-2.073* (в размер на 4 628 000 лв.⁴⁶) и е за сметка на бюджета, като по този начин се спестяват разходите за извършване на необходимите допълнителни проверки по договорите по процедурата и тези, за събиране на неправомерно изплатената БФП на бенефициентите.⁴⁷

б) По процедура *BG16RFOP002-2.077*, при одита е установено, че:

- броят на одобрените МСП с основна дейност, свързана с производство, обработка и продажба на тютюн и тютюневи изделия е 11 с обща стойност на сключените договори за предоставяне на подпомагане за тези недопустими дейности 1 650 000. лв.⁴⁸

- с 5 бенефициенти на БФП, кандидатстващи по процедурата като „свързани предприятия в група“ с код за основна дейност по КИД-2008 16.10 „Разкрояване, рендосване и импрегниране на дървен материал“ и 16.29 „Производство на други изделия от дървен материал; производство на изделия от корк, слама и материали за плетене“, включващи дейности, недопустими за финансиране, са сключени договори на обща стойност 684 хил. лв. От Управляващия орган е изисквана допълнителна информация и

³⁹ Одитно доказателство № 1, т. 1.1.

⁴⁰ Одитно доказателство № 1, т. 1.6.

⁴¹ (46.17 Търговско посредничество с хранителни стоки, напитки и тютюневи изделия; 46.21 Търговия на едро със зърно, семена, фуражи и необработен тютюн, 46.35 Търговия на едро с тютюневи изделия, 46.39 Неспециализирана търговия на едро с хранителни стоки, напитки и тютюневи изделия и 47.26 Търговия на дребно с тютюневи изделия).

⁴² Одитно доказателство № 1, т. 1.6

⁴³ Одитно доказателство № 1, т. 1.6.

⁴⁴ Одитно доказателство № 1, т. 1.9

⁴⁵ Одитно доказателство № 1, 1.6, Финансова корекция ИА ОСЕС

⁴⁶ Т. 1.4.5.5., буква а) и т. 1.4.5.6. буква а), раздел II „Изпълнение на икономическите мерки за подпомагане на микро-, малки и средни предприятия за преодоляване на последствията от COVID-19“ от одитен доклад № 0300200920 „Ефективно и прозрачно използване на публичните средства за преодоляване на последствията от пандемията COVID-19 – икономически мерки за микро-малки и средни предприятия“ за периода от 01.02.2020 г. до 31.03.2021 г.

⁴⁷ Одитно доказателство № 1, 1.9

⁴⁸ Раздел II, т. 1.4.5.5, буква б) от одитния доклад

разяснения от кандидатите относно вида на основната дейност, които пояснения в част от случаите са приети за достатъчни за удовлетворяване на критериите за допустимост на финансираните дейности, в друга – не, което при одита е оценено, като прилагане на различен подход към кандидатите. Установено е и че осъществения контрол от УО е недостатъчен за гарантиране че изплатената БФП е за осъществяване на допустими за финансиране дейности.⁴⁹

Във връзка с изпълнението на дадената подпрепоръка, Управляващия орган посочва че:

- по 95 договора с бенефициенти по *процедура BG16RFOP002-2.077* са извършени проверки на място, като само един от посочените в одитния доклад 16 договора е включен в извадката на УО. Отказ от верифициране на разходите по искания за плащане са получили 6 бенефициенти⁵⁰ кандидатствали по процедурата като „свързани-предприятия в група“, за които договорите са прекратени, като сред тях отново не попадат установените при одита договори, за които са идентифицирани недопустими за финансиране дейности. Общата сума на прекратените договори, възлиза на 829 000. лв., като на практика бенефициентите по тези договори не са получили БФП по тях.⁵¹

В резултат, по процедура *BG16RFOP002-2.077*, общата сума, определена при одита като предоставено подпомагане по недопустими дейности съгласно условията за кандидатстване и/или неприложени достатъчни контролни механизми за потвърждаване на допустимостта на разходите, остава непроменена и възлиза на 2 334 000 лв.⁵²

в) По *процедура по BG16RFOP002-2.091* е установено при одита, че при 12 договора за предоставяне на БФП⁵³, не е спазено условието, общият размер на договореното подпомагане по процедурата заедно с подпомагането по *процедура BG16RFOP002-2.077* да не надхвърля максимално допустимият праг от 450 000. лв. Към 31.12.2021 г., над максимално допустимия размер на подпомагането са изплатени средства в размер на 1 186 835 лв. по девет договора с бенефициенти, чиято обща стойност възлиза на 5 022 734 лв.⁵⁴

При извършване на последващия контрол, от Управляващия орган е предоставена информация, че са установени общо 19 предприятия, получили безвъзмездна помощ едновременно по процедури *BG16RFOP002-2.091* „Подкрепа за МСП, извършващи автобусни превози, за преодоляване на икономическите последствия от пандемията COVID-19“ и *BG16RFOP002-2.077* „Подкрепа за средни предприятия за преодоляване на икономическите последствия от пандемията COVID-19“, от които за:

- 8 (осем) предприятия е установено, че не е изпълнено условието помощта по двете процедури да не надвишава 450 000 лв., както и условието за допустимост за максимален размер на помощта по процедура *BG16RFOP002-2.091* до 8 на сто от оборота съгласно Годишната данъчна декларация за 2019 г., като размера на общата сума по договорите възлиза на 1 187 844,53 лв.;⁵⁵

- за други 10 (десет) предприятия има надвишаване на максималната допустима сума за подпомагане или на процента на БФП спрямо оборота от Годишната данъчна декларация

⁴⁹ Раздел II, т. 1.4.5.6, буква б) от одитния доклад

⁵⁰ *BG16RFOP002-2.077-0318; BG16RFOP002-2.077-0741; BG16RFOP002-2.077-1153; BG16RFOP002-2.077-1205; BG16RFOP002-2.077-1283; BG16RFOP002-2.077-1659*

⁵¹ Одитно доказателство № 1, т. 1.6 и т. 1.9. и Одитно доказателство № 10 от одитен доклад № 0300200920 „Ефективно и прозрачно използване на публичните средства за преодоляване на последствията от пандемията COVID-19 – икономически мерки за микло-малки и средни предприятия“ за периода от 01.02.2020 г. до 31.03.2021 г.

⁵² Т. 1.4.5.5., буква б) и т. 1.4.5.6. буква б), раздел II „Изпълнение на икономическите мерки за подпомагане на микро-, малки и средни предприятия за преодоляване на последствията от COVID-19“ от одитен доклад № 0300200920 „Ефективно и прозрачно използване на публичните средства за преодоляване на последствията от пандемията COVID-19 – икономически мерки за микло-малки и средни предприятия“ за периода от 01.02.2020 г. до 31.03.2021 г.

⁵³ Т. 1.4.5.4., раздел II „Изпълнение на икономическите мерки за подпомагане на микро-, малки и средни предприятия за преодоляване на последствията от COVID-19“ от одитен доклад № 0300200920 „Ефективно и прозрачно използване на публичните средства за преодоляване на последствията от пандемията COVID-19 – икономически мерки за микло-малки и средни предприятия“ за периода от 01.02.2020 г. до 31.03.2021 г.

⁵⁴ Приложение № 7 от одитния доклад

⁵⁵ Одитно доказателство № 1, т. 1.1.

за 2019 г. в размер на 1 144 705,87 лв.⁵⁶ или, че от проверените 19 договора *само при един* са спазени посочените условия по процедура BG16RFOP002-2.091.⁵⁷

От Управляващия орган, обаче не е предоставена информация за предприети действия за възстановяване на средствата по договорите с бенефициенти, за които не са изпълнени условията по процедура BG16RFOP002-2.091, поради което установеният при одита размер на неправилно изплатените средства остава непроменен – от 1 186 835 лв.⁵⁸

По данни на Управляващия орган, разликата до одобрената сума на безвъзмездната финансова помощ по междинния отчет на конкретния бенефициент, в размер на 3 192 020.27 лв., *ще бъде взета предвид при изчисляване на сумата за окончателно плащане по проекта с Министерството на транспорта и съобщенията* в качеството му на конкретен бенефициент и ще бъде отнесена за частично погасяване на предоставения временен безлихвен заем за финансиране на договор BG16RFOP002-2.079-0002-C02/02.10.2020 г. към Министерство на финансите по реда указан в т. 41 от ДДС № 6/03.09.2011 г.⁵⁹

г) *По процедура BG16RFOP002-2.077*, при одита са установени сключени 4 договора за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ на бенефициенти предприятия, покриващи условията за категория „средно“ предприятие като „*свързани предприятия в група*“ или „*предприятия-партньори*“ (регистрирани с един и същ код за основна икономическа дейност по класификацията на НСИ за 2008 г.), въпреки изискванията по процедурата за недопускане на финансиране на повече от едно предприятие в групата със сходна дейност като тази на кандидата. Предоставената обща помощ по 4-те договора е в размер на 541 890 лв. Подпомагането е отпуснато, въпреки че основният предмет на дейност на бенефициента е еднакъв с предмета на дейност на партньорите, което е в противоречие с изискванията на т. 25 от Условията за кандидатстване по процедурата.⁶⁰ От Управляващия орган отново не е представена информация за предприети действия по посочените в одитния доклад договори с цел възстановяване на неправомерно изплатените средства.⁶¹

*От Управляващия орган не са извършени проверки на всички бенефициенти, посочени в одитния доклад, за които са установени нередовности във връзка с предоставянето на БФП.*⁶²

Подпрепоръка 5.1 е частично изпълнена.

Подпрепоръка 5.2. *Случаи на неизпълнение на индикатора „предприятията да не са в ликвидация 3 месеца след изпълнение на проекта“.*

Подпрепоръката е дадена във връзка с Част „Констатации и оценки“, Раздел II, т. 1.4. и т. 1.11.1. буква а) от одитния доклад, че при извършени от одитния екип проверки за устойчивост на резултатите от изпълнението на проектите за предоставяне на оборотни средства на МСП за преодоляване на негативните последствия от пандемията COVID-19 по процедури BG16RFOP002-2.073, BG16RFOP002-2.077 и BG16RFOP002-2.079, въз основа на предоставена информация от Агенцията по вписванията за периода от м. март 2020 до 31.03.2021 г., са установени 23 бенефициенти, прекратили дейност (заличени, в ликвидация, в несъстоятелност или подали заявление за неосъществяване на дейност) с обща сума на предоставената безвъзмездна помощ 379 671 лв.⁶³, в т.ч.: 20 бенефициенти по процедура BG16RFOP002-2.073, получили безвъзмездна помощ общо в размер на 185 316 лв., 1

⁵⁶ Одитно доказателство № 1, т. 1.1.

⁵⁷ Одитно доказателство № 1, т. 1.1.

⁵⁸ Одитно доказателство № 1, т. 1.1, отговор по препоръка 5.1 и 1.6 представени документи

⁵⁹ Одитно доказателство № 1, т. 1.1. и т. 1.6.

⁶⁰ Приложение № 16 от одитния доклад

⁶¹ Одитно доказателство № 1

⁶² Одитно доказателство № 1, 1.5.2 писмо вх. № 04-12-14#2 от 04.10.2024 г., отговор по т. 5.2., документи и РД-ПК-05

⁶³ Приложение № 15 - Бенефициенти, обявени в несъстоятелност, ликвидация, заличени или подали заявление за неосъществяване на дейност за периода 13.03.2020-31.03.2021 г. към одитен доклад № № 0300200920

бенефициент BG16RFOP002-2.077 (150 000 лв.) и 2 бенефициенти по схемата BG16RFOP002-2.091⁶⁴ (44 355 лв.).⁶⁵

От предоставената от Министерството на иновациите и растежа информация е видно, че:

а) По процедура BG16RFOP002-2.077 „Подкрепа за средни предприятия за преодоляване на икономическите последици от пандемията COVID-19“, на база на извършен анализ от Управляващия орган на ОПИК 2014-2020 на предоставените данни от Агенция по вписванията, е установено, че за всички предприятия-бенефициенти на безвъзмездна финансова помощ липсва производство по ликвидация за период от 3 месеца след приключване на проекта и индикаторът за резултат „Предприятия, които не са в ликвидация за период от 3 месеца след приключване на проекта“ е изцяло изпълнен. Информацията за всички административни договори за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по процедурата е изискана от Агенцията по вписванията, с писмо с изх. № 12-00-173/ 15.02.2022 г., след изтичане на 3-месечния период след приключване на проектите. Справката на Агенцията по вписванията е направена за бенефициентите само по отношение на „предприятия в ликвидация“, но не и за „предприятия без дейност“, „заличени“ и „обявени в несъстоятелност“.⁶⁶

В рамките на последващия контрол беше установено, че по отношение на единственият цитиран в одитния доклад (Приложение № 15) бенефициент по процедура BG16RFOP002-2.077 (с проектно предложение BG16RFOP002-2.077-1059-C01), който е „заличен“ (на 23.03.2021 г.) по време на изпълнението на договора, от Управляващия орган е извършена проверка за статус на предприятието в Агенцията по вписванията, но за бенефициент с различен ЕИК и идентично наименование с този, на когото е предоставена помощта⁶⁷. Поради допуснатата грешка, при проверката не са предприети действия за възстановяване на средствата по договора поради неспазване на изискванията за изпълнение на индикатора за устойчивост по проекта, и разходите в размер на 150 000 лв.⁶⁸

Само за един от всички договори с бенефициенти, с недопустими за подпомагане дейности посочени в одитния доклад, от Управляващия орган е установено непостигане на заложен по проекта индикатор и съответно е наложена финансова корекция в размер на 7 500 лв. (BG16RFOP002-2.077-1087-C01⁶⁹).

б) По процедура BG16RFOP002-2.073 „Подкрепа на микро- и малки предприятия за преодоляване на икономическите последици от пандемията COVID-19“, при която условията за кандидатстване и изпълнение за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ не предвиждат индикатор за устойчивост, тъй като е обявена при условията на опростени правила на основание чл. 21, ал. 1, т. 2 от Закона за мерките и действията по време на извънредното положение, бяха установени бенефициенти, които към етапа на извършване на оценка на проектното предложение са: в несъстоятелност, в ликвидация, заличени или подали заявление за неосъществяване на дейност към момента на кандидатстване и са недопустими за одобряване и предоставена на подкрепа. Размерът на помощта, която им е предоставена по посочената процедура, възлиза на 185 316 лв. УО не е предоставил информация по тези случаи, тъй като по процедурата вече е наложена пропорционална финансова корекция за други установени несъответствия.⁷⁰

в) По схемата BG16RFOP002-2.079 за подпомагане от Министерството на транспорта, информационните технологии и съобщенията (МТИТС) в изпълнение на процедура за директно предоставяне BG16RFOP002-2.091 са установени 2 бенефициенти-

⁶⁴ Схема BG16RFOP002-2.091 е обявена в изпълнение на процедура чрез директно предоставяне BG16RFOP002-2.079 „Подкрепа за МСП, извършващи автобусни превози, за преодоляване на икономическите последици от COVID-19 чрез прилагане на схема за подпомагане от Министерството на транспорта, информационните технологии и съобщенията (МТИТС)“

⁶⁵ Част „Констатации и оценки“, Раздел II, т. 1.4. и т. 1.11.1. буква а) от одитния доклад

⁶⁶ Одитно доказателство № 1, т. 1.7.

⁶⁷ за бенефициент с ЕИК: 206406732ЕТ Румяна Хинкова - Иво Табаков вместо с ЕИК: 104027031 ЕТ Румяна Хинкова

⁶⁸ Одитно доказателство № 5, т. 5.2.

⁶⁹ Одитно доказателство № 1, т. 1.7.

⁷⁰ Одитно доказателство № 1, т. 1.1.

предприятията със статус „без осъществяване на дейност“ и „заличен“, които въпреки условието за допустимост на кандидата да не е заличен или без дейност е изплатена БФП в размер на 44 355 лв.⁷¹

По време на последващия контрол за изпълнение на препоръките, от Министерството на транспорта и съобщенията са представени документи за извършени проверки за устойчивост по проектите на подпомогнатите бенефициенти, при което е установено, че бенефициента с договор за предоставяне на БФП BG16RFOP002-2.091-0634-S01, за който по време на одита е декларирал, че е без дейност, проверката показва, че дружеството не е в ликвидация. За бенефициент по договор № BG16RFOP002-2.091-0375-S01, за който при одита е установено, че е заличен търговец, от УО не е верифициран отчета и съответно не е извършено плащане по договора за директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ между Управляващия орган и Министерството на транспорта и съобщенията.⁷²

Подпрепоръка 5.2 е частично изпълнена.

Препоръка 6. *С цел осигуряване на ефективен мониторинг и докладване относно изпълнението на финансовите инструменти, да се въведат правила и процедури за мониторинг и отчитане на изпълнението на финансовите инструменти, с които да се регулира и обмена на данни между Управляващия орган на Оперативна програма „Иновации и конкурентоспособност“ 2014-2020 и Българската банка за развитие ЕАД, както и да се въведат ефективни контролни дейности, с които да се осигури регулярно набиране на данни и обобщаване на информацията за изпълнението на финансовите инструменти по ОПИК 2014-2020 и предоставяните държавни помощи.*

Препоръката е дадена във връзка с Част „Констатации и оценки“, Раздел I, т. 2.2.4.2. от одитния доклад, предвид че взаимоотношенията между Министерство на икономиката и Българска банка за развитие ЕАД във връзка с отчитане на изпълнението на Програмата за портфейлни гаранции в подкрепа на ликвидността на микро-, малки и средни предприятия и Програмата за безлихвени кредити на физически лица не са изрично уредени в споразумение или друг документ, определящ правила и процедури за мониторинг и отчитане на изпълнението, което не подпомага управлението и контрола по изпълнението на финансовите инструменти от страна на министъра на икономиката.

С решение на Управителния съвет на Българска банка за развитие ЕАД по Протокол № 22/07.03.2023 г., изменен с Протокол № 52/21.06.2023 г., в Българска банка за развитие ЕАД (ББР ЕАД) е утвърдена „Процедура за предоставяне на информация на едноличния собственик на капитала на „Българска банка за развитие ЕАД“ (Процедурата). Процедурата включва реда и начина на предоставяне на: информация във връзка с търговския закон, закона за независимия финансов одит, закона за ББР ЕАД, устава на банката, регулярна отчетност към едноличния собственик на капитала на ББР ЕАД, предоставяне на информация във връзка с правомощията на Народното събрание и предоставяне на информация във връзка с постъпили молби, жалби, предложения и сигнали.^{73,74}

Със Заповед РД-14-392 от 12.09.2023 г. на министъра на иновациите и растежа са приети „Вътрешни правила на Министерството на иновациите и растежа за упражняване на правата на държавата в капитала на търговски дружества“, регламентиращи правата на държавата като съдружник или акционер в търговски дружества, делегирани от Министерския съвет на министъра на иновациите и растежа. Съгласно посочените вътрешни правила публичните предприятия, респективно ББР ЕАД, следва да представят

⁷¹ Схема BG16RFOP002-2.091 е обявена в изпълнение на процедура чрез директно предоставяне BG16RFOP002-2.079 „Подкрепа за МСП, извършващи автобусни превози, за преодоляване на икономическите последици от COVID-19 чрез прилагане на схема за подпомагане от Министерството на транспорта, информационните технологии и съобщенията (МТИТС)“

⁷² Одитно доказателство № 1, 1.6 Отговор по Приложение 15 от доклада „transporta“

⁷³ Одитно доказателство № 1, 1.8. писмо по ел. поща от 25.10.2024 „Процедура за предоставяне на информация на едноличния собственик на капитала на „Българска банка за развитие ЕАД“ – чл. 10, ал. 1.

⁷⁴ Одитно доказателство № 1, 1.1. писмо вх. № 04-12-14#2 от 04.10.2024 г., отговор по т. 6 и писмо по ел. поща от 25.10.2024

за одобрение на едноличния собственик на капитала предложения за разработване на нови програми, проекти и продукти, информация за изпълнение на одобрената бизнес програма/стратегията за дейността на предприятията и други документи, касаещи дейността им, включително относно предвидени инвестиции за финансиране и подкрепа на МСП и големи предприятия.⁷⁵ Отделно от това, с вътрешните правила се регулира и обмена на данни между едноличния собственик на капитал и публичните предприятия, включително реда и начините за докладване, в т.ч. срокове и отговорности.⁷⁶

Ежегодно, в срок до 30 юни на годината, следваща отчетния период, органите на управление и контрол на публичните предприятия/ББР ЕАД следва да изготвят и предоставят на министъра на иновациите и растежа отчети, анализи и доклади за дейността, за изпълнението на бизнес програма/стратегията/дейността на предприятията, в т.ч. анализ, поотделно за МСП и големи предприятия, на: обосноваването на, очакваните и постигнатите резултати и ефекти/въздействия върху целевите групи и националната икономика от кредитирането, финансирането и подкрепата на съответната категория предприятия-кредитополучатели; състоянието и напредъка по погасяването на предоставени кредити и предприетите действия от страна на банката за подобряване на събираемостта на необслужваните експозиции и осигурената публичност, най-малко на официалната интернет страница на банката и нейните дъщерни предприятия. На тримесечна база, органите на управление и контрол на дружествата изготвят, предоставят на министъра тримесечни и годишни финансови отчети, анализи и доклади за дейността на предприятията по чл. 29 от Закона за публичните предприятия, в съответствие със Закона за счетоводството, Търговския закон и приложимите счетоводни стандарти, съответно за ББР ЕАД и съобразно специфичните изисквания за отчетите и докладите на кредитните институции.⁷⁷

Постъпилите в дирекция „Инструменти за икономически растеж“ годишни и тримесечни отчети за изпълнението на бизнес програма/стратегията/дейността на дружеството от съответното публично предприятие и ББР се разпределят на определен от дирекцията служител, за разглеждане и изразяване на становище. Отговорният служител, в 10-дневен срок от постъпването на отчета, извършва анализ на постигането на финансовите и нефинансовите цели на публичното предприятие/ББР на базата на заложените в бизнес програмата/стратегията показатели и стойности за тяхното изпълнение, като при необходимост, с оглед повишаване на ефективността и намаляване на риска от неизпълнение на заложените цели, служителят може да изисква допълнителна информация и да формулира препоръки за предприемане на корективни действия от страна на органите за управление и контрол на дружеството. Работата на отговорния служител се документира с изготвяне на становище.⁷⁸

Препоръка 6 е изпълнена.

II. При осъществения последващ контрол за изпълнението на препоръките към министъра на икономиката и индустрията е установено:

По Препоръка 1. *За операционализиране на стратегическите цели за малки и средни предприятия, да се предприемат мерки и действия за включване на всички мерки и процедури за подпомагане на малки и средни предприятия в Годишните програми във*

⁷⁵ Одитно доказателство № 1, 1.8. писмо по ел. поща от 25.10.2024 Вътрешни правила на Министерството на иновациите и растежа за упражняване на правата на държавата в капитала на търговски дружества – чл. 20-22

⁷⁶ Одитно доказателство № 1, 1.8. писмо по ел. поща от 25.10.2024 Вътрешни правила на Министерството на иновациите и растежа за упражняване на правата на държавата в капитала на търговски дружества – чл. 20-32

⁷⁷ Одитно доказателство № 1, 1.8. писмо по ел. поща от 25.10.2024 Вътрешни правила на Министерството на иновациите и растежа за упражняване на правата на държавата в капитала на търговски дружества – чл. 26, ал. 1 и чл. 27, ал. 1

⁷⁸ Одитно доказателство № 1, 1.8. писмо по ел. поща от 25.10.2024 Вътрешни правила на Министерството на иновациите и растежа за упражняване на правата на държавата в капитала на търговски дружества – чл. 28, ал. 1-3

връзка с изпълнението на Плана за действие към Националната стратегия за малки и средни предприятия за периода 2021-2027 г.

Препоръката е дадена във връзка с констатацията по Част „Констатации и оценки“, Раздел I, т. 1. от одитния доклад предвид установеното, че през м. септември 2020 г., с цел отчитане на предизвикателствата, породени от пандемията COVID-19 пред бизнеса, е прието допълнение към основния стратегически документ - Националната стратегия за насърчаване на малки и средни предприятия (МСП) 2014-2020, който очертава политиката по отношение на МСП. Актуализацията включва нови насоки за спешни действия в две от приоритетните области с цел улесняване на работата в МСП в условия на COVID-19“. С приетите допълнения не е актуализирана Годишната програма за изпълнение на стратегията за 2020 г., в която се определят дейностите, отговорните институции и начините за изпълнението им с включване на мерки за подкрепа на МСП за преодоляване на последствията от пандемията COVID-19. Също така в приетата Национална стратегия за МСП за периода 2021-2027 г. е включен раздел за преодоляване на последствията от пандемията COVID-19 с пет мерки за осигуряване на ликвидност за МСП чрез безвъзмездни средства и финансови инструменти. Реализацията на стратегията е предвидена посредством План за действие към стратегията, включващ конкретни мерки по области, отговорни институции и източници на финансиране, като размерът не е уточнен. За изпълнението на Плана е предвидено изготвяне на годишни програми, но до 28.06.2021 г. не е разработена и приета годишна програма за 2021 г.⁷⁹

При извършения преглед и оценка на националните стратегически документи за МСП на етапа на последващия контрол на препоръките е установено, че в Плана за действие към Националната стратегия за МСП за 2021-2027, публикуван на интернет страницата на Министерски съвет - Портал за обществени консултации⁸⁰, е включен бюджет по политиките в отговор на кризата с COVID-19 на ПК ИП 2021-2027.⁸¹ Разработени и публикувани са годишни програми за прилагане на националната стратегия за 2021 г., 2022 г., 2023 г. и 2024 г., както и отчети за изпълнение на годишните програми (с изключение на отчет за 2024 г.).⁸²

Отчетите за изпълнението на годишните програми отразяват реализацията на мерките и действията към съответните политики в отговор на кризата с COVID 19 по отношение на общия размер на бюджета по съответните процедури, размера на предоставената финансова подкрепа, броя на сключените договори и гарантирани кредити.⁸³

В отчета за изпълнението за 2023 г. е представена обобщена информация за напредъка по 26 (двадесет и шест) мерки и 50 (петдесет) дейности реализирани от 15 (петнадесет) институции, в изпълнение на чл. 5, ал. 2, т. 4 от Закона за малките и средни предприятия, като е включена информация по две мерки. В отговор на дадените препоръки с одитния доклад в област на въздействие № 7, т. „Политики в отговор на кризата с COVID 19“ в отчета е извършено докладване по две мерки⁸⁴:

- Мярка 1 „Осигуряване на подкрепа за платежоспособността на МСП и стимулиране на частните инвестиции“ с предприети действия за проследяване на шест процедури в рамките на ОПИК 2014-2020 и

- Мярка 3 „Подкрепа за въвеждане на решения, насочени към промоция на здравето, защита на здравето и профилактика на болести“ с включена информация за

⁷⁹ Част „Констатации и оценки“, Раздел I, т. 1. Буква „в“ от одитния доклад

⁸⁰ <https://www.strategy.bg/strategicdocuments/View.aspx?lang=bg-BG&Id=1403>

⁸¹ Приложение А на стр. 120 от Националната стратегия за МСП за 2021 – 2027,

<https://www.strategy.bg/strategicdocuments/View.aspx?lang=bg-BG&Id=1403>

⁸² <https://www.strategy.bg/strategicdocuments/View.aspx?lang=bg-BG&Id=1403>

⁸³ Одитно доказателство № 2 писмо вх. № 04-12-14#2 от 04.10.2024 г. от министъра на икономиката и индустрията за изпълнение на препоръката, Таблица № 1 към РД-ПК-04

⁸⁴ Одитно доказателство № 2 Писмо вх. № 04-12-14#2 от 04.10.2024 г. от министъра на икономиката и индустрията за изпълнение на препоръката

разработената през 2023 г. и обявена за кандидатстване операция „Адаптирана работна среда“ по Програма „Развитие на човешките ресурси“ 2021–2027 г.

Към Мярка 1⁸⁵, в отчета за изпълнение на годишната програма за 2023 г. е докладвано и изпълнение на действия за подкрепа с финансови инструменти на МСП, осъществявани от Българската банка за развитие ЕАД, и относими към препоръката.⁸⁶

Препоръка 1 е изпълнена.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Проверката на изпълнението на препоръките, дадени при извършения одит по одитен доклад № 0300200920 за извършен одит на изпълнението „Ефективно и прозрачно използване на публичните средства за преодоляване на последствията от пандемията COVID-19 - икономически мерки за микро-, малки и средни предприятия“ за периода от 01.02.2020 г. до 31.03.2021 г. показва, че на министъра на иновациите и растежа и на министъра на икономиката и индустрията са дадени общо 7 (седем) препоръки, като към 2 (две) от тях са дадени общо 4 (четири) подпрепоръки.

От дадените към министъра на иновациите и растежа 6 (шест) препоръки, от които 2 препоръки са с общо 4 (четири) подпрепоръки:

- 2 (две) препоръки и 1 (една) подпрепоръка са изпълнени;
- 2 (две) препоръки и 2 (две) подпрепоръки са частично изпълнени;
- 1 (една) подпрепоръка не е изпълнена;

Дадената на министъра на икономиката и индустрията 1 (една) препоръка е изпълнена.

В хода на проверката са събрани 2 одитни доказателства.

Докладът за резултатите от проверката за изпълнението на препоръките е изготвен при спазване на Рамката за професионални становища, издадена от Комитета за професионални стандарти на Международната организация на върховните одитни институции – ИНТОСАЙ и Наръчника за прилагане на международно признатите одитни стандарти и одитната дейност на Сметната палата.

Докладът за резултатите от проверката за изпълнението на препоръките е приет на основание чл. 50, ал 1 от Закона за Сметната палата с Решение № 056 от 12.02.2025 г. на Сметната палата.

ОПИС НА ДОКАЗАТЕЛСТВОТА

№	Доказателства	Брой листа
1.	Писмо изх. № 04-22-12#1 от 01.10.2024 г. от ръководителя на последващия контрол за изискване на информация от министъра на иновациите и растежа относно предприетите действия за изпълнение на препоръките	2
1.1.	Писмо вх. № 04-22-12#2 от 08.10.2024 г. от министъра на иновациите и растежа за предоставяне на информация за предприетите действия по изпълнение на препоръките и аналитичен раб. Док. № РД-ПК-10 (справки по процедура № BG16RFOP002-2.091)	електронен носител

⁸⁵ Мярка 1 Осигуряване на подкрепа за платежоспособността на МСП и стимулиране на частните инвестиции

⁸⁶ <https://www.strategy.bg/FileHandler.ashx?fileId=36600>, Годишен отчет за изпълнение на годишната програма за прилагане на Националната стратегия за МСП за 2023 г., Мярка 1 Осигуряване на подкрепа за платежоспособността на МСП и стимулиране на частните инвестиции, стр. 65

1.2.	<u>По препоръка 1</u> „Предварителната оценка и стратегия за ефективно прилагане на финансовите инструменти по ОПИК 2014–2020 г.“; „Предварителната оценка за прилагане на финансови инструменти по ПКИП 2021-2027 г. (Писмо на УО от 24.10.2024 г. по ел. поща)	електронен носител
1.3.	<u>По препоръка 2</u> Длъжностни характеристики на Ръководител звено и експерт „Корпоративни комуникации и стратег. Партньорства“; Договор с № Дог-140/24.07.2023 г. с „УЕБ БАМБУ“ ООД; Договор № Дог-40/24.09.2024 г. с „АПРА“ ООД; Приложение № 1 към Договор № Дог-40/24.09.2024 г. (Писмо на УО от 37.10.2024 г. по ел. поща) и РД-ПК-04	електронен носител
1.4.	<u>По препоръка 3</u> Заповед № РД-02-16-582 от 28.06.2024 г., с която е утвърден <i>Наръчник на ОПИК 2014-2020</i> , Вариант 14; Глава 7 от <i>Наръчник на ОПИК 2014-2020</i> , Вариант 14; Заповед № № РД-02-16-1490/22.08.2023 г. (Приложение 1), с която е утвърден <i>Наръчник на ПКИП 2021-2027</i> , вариант 3 (Писмо на УО от 30.10.2024 г. по ел. поща) Глава 7 от <i>Наръчник на ПКИП 2021-2027</i> , вариант 3 (Писмо на УО от 28.10.2024 г. по ел. поща)	електронен носител
1.5.	<u>По препоръка 4</u> Условия за кандидатстване по процедура BG16RFPR001-1.004 „Подкрепа за семейните предприятия, предприятията от творческите индустрии и занаятите” по ПКИП 2021-2027 (Писмо на УО от 17.10.2024 г. по ел. поща)	електронен носител
1.6.	<u>По подпрепоръка 5.1</u> Справка прекратени АДПБФП и Решения за прекратяване по <i>BG16RFOP002-2.077</i> ; Папка BG16RFOP002-2.073: t. 4 Izvrsheni proverki na mqsto; t. 1 Spravka benef t. 3 Otkaz_verifikaciq t.5 Prekrateni; informaciq_BG16RFOP002-2.073; BG16RFOP002-2.077: Прекратени договори; Процедура 2.091_2.077_prag Папка spravka 2.073: прекратени договори	електронен носител
1.7.	<u>По подпрепоръка 5.2</u> Справка за код по КИД 2008 (папка dopuln inf 2.077 spravka) Справка на Агенцията по вписванията (папка Отчитане на индикатор за ликвидация) и РД-ПК-05	електронен носител
1.8.	<u>По препоръка 6</u> Писмо вх. № 92-00-295-8 от 24.10.2024 г.: „Процедура за предоставяне на информация на едноличния собственик на капитала на „Българска банка за развитие ЕАД“; Вътрешни правила на Министерството на иновациите и растежа за упражняване на правата на държавата в капитала на търговски дружества, утвърдени със Заповед № РД-14-392 от 12.09.2023 г. на министъра на иновациите и растежа	електронен носител
1.9.	<u>По препоръка 5, т. 5.1</u> Предоставени по електронна поща справки на 31.10.2024 г. относно възстановени средства по договор и по дълг от бенефициенти (аналитичен документ РД-ПК-08 справки по процедура <i>BG16RFOP002-2.073</i> и РД-ПК-09 – справки от ИСУН 2020 и справки по процедура <i>BG16RFOP002-2.077</i>)	Електронен носител
2.	Писмо вх. № 04-12-14#2 от 04.10.2024 г. от министъра на икономиката и индустрията относно изпълнение на дадената препоръка Таблица № 1 към РД-ПК-04	електронен носител